

Stressrapporten

En ögonblicksbild
av finansanställdas
yrkesvardag

DEN ÖKADE EKONOMISKA oron i samhället riskerar att sätta ytterligare press på de finansanställdas redan späckade vardag, det visar en ny rapport genomförd av Novus på uppdrag av Finansförbundet.

Fem av tio tillfrågade medlemmar svarar att stress och press är ett arbetsmiljöproblem. Åtta av tio anger att hög arbetsbelastning är orsaken. Hela 25 procent upplever den ökade oron i samhället som en anledning till ökad press på jobbet. Bland privat- och företagsrådgivarna är det nästan hälften (48 procent) som upplever ökad press på jobbet på grund av det rådande världsläget.

Flera medlemmar vittnar om att de känner sig ensamma i sina roller och att det ställs höga krav från kunderna. Läget påverkar alla roller inom finansbranschen, men som grupp utmärker sig privat- och företagsrådgivare. Pressas en yrkesgrupp extra mycket påverkar det hela arbetsplatsen.

Syftet med att undersöka finansanställdas stress på jobbet är att få en ögonblicksbild av hur Finansförbundets medlemmar mår på jobbet. Resultatet är inte förvånande, men oroande. I tider av ekonomisk kris visar rapporten att utrymmet för ytterligare press på jobbet hos Finansförbundets medlemmar är litet.

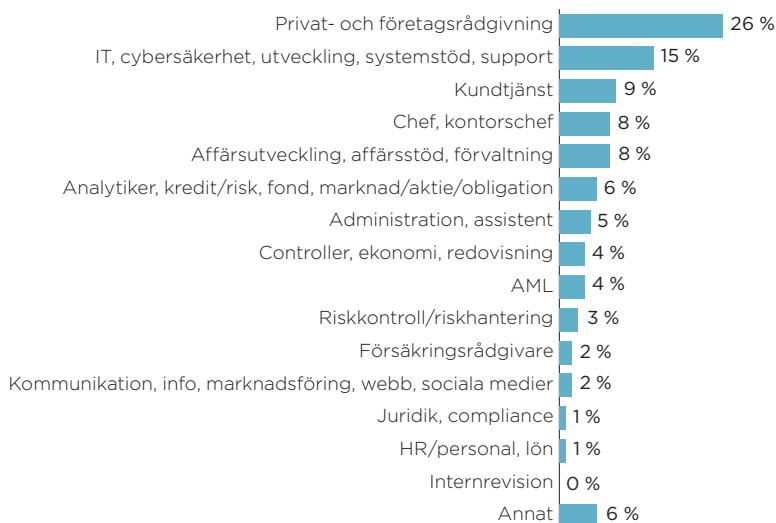
Under oktober och november 2022 gjordes en undersökning bland Finansförbundets medlemmar och deras arbetsmiljö kopplat till stress och press. Enkätundersökningen, som utfördes av Novus, är en uppföljning av den undersökning som gjordes 2018 och innehöll den här gången även frågor om distansarbetet och hur det har påverkat förekomsten av trakasserier, samt arbetsmiljön på arbetsplatsen. Enkäten skickades ut till drygt 8 200 medlemmar. Totalt svarade 2 496 medlemmar, vilket ger en svarsfrekvens på 30 procent. Av de 2 496 respondenterna var 1 462 kvinnor (59 procent) och 1 034 män (41 procent).

Sammanfattning

- Medlemmar upplever hög arbetsbelastning på jobbet, även om färre upplever arbetsmiljöproblem i dag jämfört med 2018.
- På frågan vad den arbetsrelaterade stressen beror på svarar åtta av tio, av de som upplever stress på arbetsplatsen, att orsaken är hög arbetsbelastning. Kategorierna höga krav från kunder, otydlig organisation och större press från kunder på grund av ökad oro i samhället ligger samtliga på 25 procent.
- Många upplever sig ensamma i sina roller och kompetenser. Slimmade organisationer nämns som en orsak.
- Privat- och företagsrådgivarna (48 procent) följt av de anställda på Sparbankerna (39 procent) upplever störst press på grund av ökat tryck från kunder som ett resultat av ökad oro i samhället.
- I rådande läge, där den ekonomiska oron i Sverige ökar och trycket på de finansanställda ökar, ser Finansförbundet att medlemmarna ligger på en maxnivå i sin yrkesvardag. Ytterligare stressfaktorer ökar risker för sjuk-skrivningar, arbetsmiljöproblem och ohälsa.

Vad arbetar du huvudsakligen inom?

Fördelningen bland de yrkesgrupper som svarat på enkäten.

Hög stress och press bland finansanställda

UNDER 2022 UPPLEVDE färre att det finns arbetsmiljöproblem än vid mätningarna från 2018, men den arbetsmiljöfråga som engagerar mest är stress och press på jobbet. Nästan fem av tio medlemmar och förtroendevalda uppger att stress och press är det största arbetsmiljöproblemet. Det är en hög siffra, även om den minskat sedan 2018. En förklaring till nedgången är att de som distansarbetar mer sällan anger stress som ett arbetsmiljöproblem.

På frågan *hur upplever du att arbetsmiljön är på din arbetsplats* svarar 11 procent att arbetsmiljön på arbetsplatsen är dålig och 76 procent att den är god.

Det största arbetsmiljöproblemet är, som redan nämnts, stress och press som minskat från 57 procent (2018) till 49 procent. Därefter kommer den fysiska arbetsmiljön som ligger på 30 procent (tidigare 36 procent), oklara förväntningar på 25 procent (29 procent) samt balans mellan jobb och fritid 23 procent (22 procent).

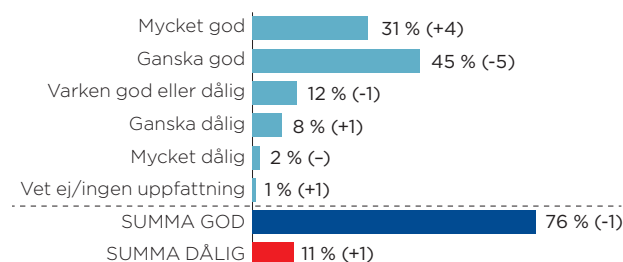
På frågan vad den arbetsrelaterade stressen beror på svarar åtta av tio, av de som upplever stress på arbetsplatsen, att orsaken är hög arbetsbelastning. Kategorierna *höga krav från kunder*, *otydlig organisation* och *större press från kunder på grund av ökad oro i samhället* ligger samtliga på 25 procent. De som inte arbetar på distans minst en dag i veckan svarar oftare *höga krav/press från kunder*, *digital övervakning* och *orealistiska säljmål*.

Att frågan om vad som skapar den arbetsrelaterade stressen engagerar medlemmar och förtroendevalda visas i de 130 öppna svaren, där respondenterna får beskriva vad som orsakar stressen. Vittnesmål om för få anställda eller för låg bemanning sticker ut i mängden.

De öppna svaren indikerar att stressen och pressen beror på att det är för få anställda (slimmade organisationer och svårt att rekrytera rätt kompetens) som ska klara av ökade dokumentationskrav, samtidigt som tekniken strular och systemen beskrivs som dåliga och långsamma.

11 procent upplever att arbetsmiljön är dålig

Hur upplever du att arbetsmiljön är på din arbetsplats?

Stress och press vanligaste arbetsmiljöproblemet

Vilka arbetsmiljöproblem finns på din arbetsplats?

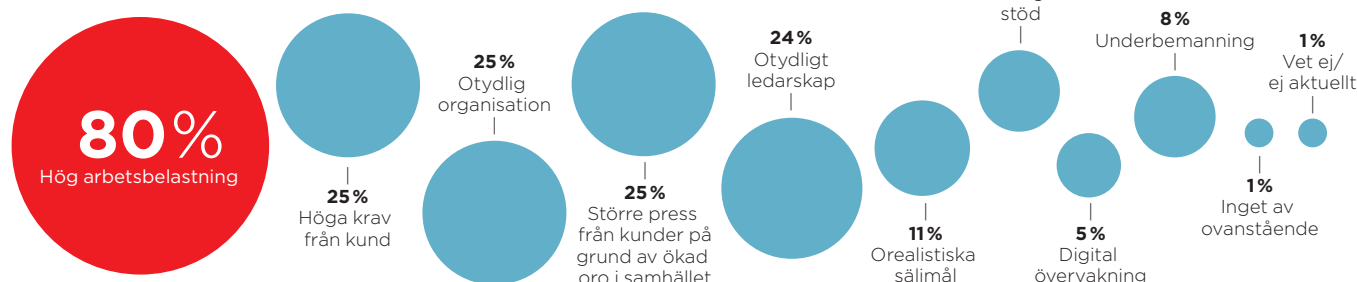

”Hög arbetsbelastning kan omformuleras till personalbrist. Vi blir färre och färre med fler och fler regelverk som tar mer och mer tid.”

- Medlem

Hög arbetsbelastning vanligaste stressorsaken

Vilka orsaker ligger bakom den arbetsplatsrelaterade stressen?

Större press från kunder på grund av ökad oro i samhället

DET EKONOMISKA läget och ökad oro i samhället har ökat stressen för de finansanställda. Bland medlemmarna som upplever stress på arbetsplatsen (totalt 49 procent) anger 25 procent att det beror på större press från kunder på grund av ökad oro i samhället.

Anställda pressas när frustrerade kunder hör av sig i allt större antal. Riksbankens räntehöjning, ökade bolånekostnader följt av höjda priser på mat, el och drivmedel samt ekonomisk oro, på grund av världsläget med krig i Europa. Det är några faktorer som påverkar arbetsmiljön för de anställda som möter oroliga kunder under sin arbetsdag.

Stressens negativa konsekvenser

FÖR FINANSBRANSCHENS MEDLEMMAR och förtroendevalda leder den negativa stressen främst till svårigheter att koppla bort jobb tankarna på fritiden. Totalt 85 procent av de som upplever att det är stressigt på jobbet anger minst en negativ konsekvens av stressen på sin arbetsplats.

50 procent har svårt att koppla bort tankarna på jobbet på fritiden. 45 procent är så trötta efter jobbet att det påverkar det sociala livet (energilöshet). Bland dem som arbetar inom kundtjänst är 58 procent (närmare sex av tio) så trötta efter jobbet att det påverkar det sociala livet. 43 procent upplever en känsla av oro, ångest och otillräcklighet. 42 procent har sämre koncentrationsförmåga och minne, 30 procent har svårt att sova och vaknar flera gånger nattetid.

85 procent påverkas negativt av stressen

Vilka negativa konsekvenser får stressen på din arbetsplats?

Arbetsmiljö och distansarbete

SEX AV TIO som svarat på undersökningen arbetar i någon mån på distans, medan fyra av tio inte alls arbetar på distans. 21 procent arbetar på distans cirka två dagar i veckan och 10 procent arbetar på distans cirka tre dagar i veckan. De som svarar att de inte arbetar på distans arbetar främst inom rådgivning och kundtjänst. De som distansarbetar i stor utsträckning arbetar oftare inom IT.

På frågan hur distansarbetet har påverkat den fysiska arbetsmiljön svarar var tredje att den fysiska arbetsmiljön är bättre vid hemarbete än på arbetsplatsen, medan var fjärde upplever att den fysiska arbetsmiljön är sämre vid hemarbete. Trenden är att ju fler dagar man distansarbetar desto större andel anser att den fysiska arbetsmiljön är bättre vid hemarbete än på arbetsplatsen. Motsett anser de som distansarbetar mindre än en dag i veckan att deras fysiska arbetsmiljö är sämre vid hemarbete.

Vad gäller den psykosociala arbetsmiljön anser 22 procent att den är bättre vid hemarbete än på arbetsplatsen medan 17 procent tycker att den är sämre vid hemarbete. 56 procent tycker att det inte är någon skillnad mellan att jobba hemifrån eller på distans. Även här är trenden att ju fler dagar de distansarbetar desto större andel svarar att den psykosociala arbetsmiljön är bättre vid hemarbete än på arbetsplatsen.

För att summera har distansarbetet inte påverkat arbetsmiljön på ett negativt sätt utan snarare finns indikationer på att distansarbetet har bidragit till en bättre arbetsmiljö, både fysiskt och psykosocialt.

”Digitala stödsystem som inte är tillräckligt bra eller fungerar dåligt. Tröga interna processer som tar för mycket tid.”

- Medlem

Låg kännedom om det systematiska arbetsmiljöarbetet

ARBETSMILJÖOMBUDEN FYLLER EN viktig roll på arbetsplatsen. På arbetsplatser med fackliga förtroendevalda mår de anställda bättre än på arbetsplatser som saknar fackliga ombud. Det visar Finansförbundets rapporter ”Högt tempo i finansbranschen (2019)” samt ”Kompetensutveckling stärker anställningstryggheten (2019)”.

Undersökningen visar dock att för få medlemmar känner till vem som är sitt närmsta arbetsmiljöombud. 43 procent svarar att man inte känner till vem som är sitt närmsta arbetsmiljöombud.

Även kunskapen om arbetsmiljöarbetet kan öka då 23 procent av medlemmarna inte känner till om det finns policyer inom arbetsmiljö/diskriminering på arbetsplatsen. 31 procent upplever att det i liten utsträckning finns ett aktivt systematiskt arbetsmiljöarbete på arbetsplatsen. 16 procent känner till det i mycket hög utsträckning och 36 procent i ganska stor utsträckning.

Arbetsmiljön blir bättre – men det finns fortfarande mycket kvar att göra

UNDERSÖKNINGEN VISAR ATT det är färre arbetsmiljöproblem i dag jämfört med 2018. Dock kvarstår mycket arbete för att förbättra arbetsmiljön på arbetsplatserna.

Det största arbetsmiljöproblemet enligt undersökningen är stress och press, vilket enligt de svarande beror på en hög arbetsbelastning. Stressen innebär ett stort lidande för de individer som drabbas och för deras närstående.

Medlemmar och förtroendevalda har svårt att släppa jobbtankarna på fritiden, de har svårt att sova och plågas av energilöshet. Många av dem som svarat på enkäten har haft ett behov av att skriva av sig om vad som ligger bakom den upplevt höga arbetsbelastningen. Vid en genomläsning av de 130 öppna svaren framträder ett tydligt mönster. Stressen beror på främst tre upplevda orsaker där slimmade organisationer med för få anställda/för låg bemanning i kombination med svårigheterna att rekrytera främst sticker ut.

Något förenklat kan man säga att problemet med stress och press har sin grund i hög arbetsbelastning och att det är för få anställda som ska klara av sina arbetsuppgifter, samtidigt som dokumentationskraven ökar, tekniken strular och systemen beskrivs som dåliga och långsamma.

Många vittnar om att det inte finns utrymme för oförutsedda händelser, som frånvaro på grund av vab eller sjukdom, utan att det ger upphov till ökad stress på arbetsplatsen.

Slutsatser

- Finansbranschen behöver i samverkan med arbetsmiljöombuden arbeta aktivt och systematiskt för att minska stressen och pressen hos de anställda. Kännedomen om vem som är arbetsmiljöombud behöver öka så att de anställda vet vem de ska vända sig till vid brister i arbetsmiljön. Speciellt i tider av ekonomisk oro med ökad press.
- En översyn av bemanningen behöver göras när många medlemmar och förtroendevalda upplever en ökad press från kunder på grund av det rådande världsläget med ökade kostnader som följd.
- Ledningen behöver engagera sig i den digitala arbetsmiljön. Det behövs bättre systemstöd och mer effektiva tekniska lösningar. Teknikproblem ska inte behöva skapa stress.
- För att undvika kompetensbrist, som också visat sig spär på stressen och pressen bland de anställda, behöver finansbranschen ha bättre framförhållning. En långsiktig strategi är ett viktigt verktyg vid rekryteringar och kompetensutveckling av befintliga medarbetare.
- Distansarbetet kan främja en god arbetsmiljö. Arbetsgivarna behöver underlätta för medlemmarna att jobba hemifrån, om de vill och om det är lämpligt ur verksamhetssynpunkt.

”Nedskärningar, resursbrister, en arbetskultur som tillåter möten block i block oavsett om man haft rast eller lunch.”

– Medlem